
FSMA_2013_08 dd. 23/04/2013

Compliancefunctie

Toepassingsveld:

Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging.

Deze circulaire zal per afzonderlijke brief ter kennis worden gebracht van de in België gevestigde bijkantoren van vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER) met het verzoek om er, via een passende compliancefunctie, op toe te zien dat de regels van algemeen belang worden toegepast.

Samenvatting/Doelstelling:

Diverse toezichtswetten bepalen dat de instellingen onder toezicht over een passende onafhankelijke compliancefunctie dienen te beschikken. In deze circulaire stelt de FSMA een aantal principes voorop aan de hand waarvan zij, in het kader van haar toezicht, de passende werking en organisatie van de compliancefunctie zal beoordelen.

Structuur:

Deel 1. Toepassingsgebied - Wettelijke basis

Deel 2. Definities

Deel 3. Principes met betrekking tot de compliancefunctie

- 3.1 Overzicht van de principes
- 3.2 Opdrachten van de compliancefunctie (principe 1)
- 3.3 Governance van de compliancefunctie (principes 2 - 7)
- 3.4 Onafhankelijkheid van de compliancefunctie (principe 8)
- 3.5 Organisatie van de compliancefunctie (principes 9 - 11)
- 3.6 De compliancefunctie in een groepscontext (principe 12)
- 3.7 Beroep op een deskundige (principe 13)
- 3.8 Kleinere instellingen (principe 14)

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

De compliancefunctie is voor de financiële instellingen van fundamenteel belang voor hun integriteitsbeheersing en voor de bescherming van de financiële consument. De wetgever heeft dit meermaals onderstreept en de toezichtswetten¹ bepalen dan ook dat de financiële instellingen blijvend over een onafhankelijke compliancefunctie moeten kunnen beschikken.

De Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (hierna "FSMA") is bevoegd om toe te zien op de organisatie van de compliancefunctie vanuit het oogpunt van de naleving van de gedragsregels², die een loyale, billijke en professionele behandeling van de belanghebbende partijen moeten waarborgen. Complianceofficers die, in het kader van de compliancefunctie, rechtstreeks verantwoordelijk zijn ten aanzien van de effectieve leiding voor het toezicht op de gedragsregels³, dienen door de FSMA⁴ te worden erkend.

De FSMA verduidelijkt daarom in deze circulaire haar standpunt over de organisatie van de compliancefunctie. Zij hanteert daarvoor een aantal principes die als toetssteen zullen dienen bij de beoordeling van de organisatie van de compliancefunctie. Deze principes zullen proportioneel worden toegepast, rekening houdend met de aard van de instelling en van de verstrekte diensten.

Deze circulaire bestaat uit drie delen. In deel 1 worden het toepassingsgebied en de wettelijke basis omschreven. Deel 2 bevat een aantal definities. In deel 3 worden de principes geformuleerd waaraan de compliancefunctie moet voldoen. Elk principe wordt toegelicht. Waar mogelijk, worden *good practices* inzake compliance geformuleerd.

---

¹ Zie hieronder, DEEL 1 - Toepassingsgebied.

² Zie artikel 45, § 1, 3°, f) van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna "wet van 2 augustus 2002").

³ Zie artikel 87*bis* van de wet van 2 augustus 2002.

⁴ FSMA-reglement betreffende de erkenning van complianceofficers, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 12 maart 2012.

DEEL 1. Toepassingsgebied - Wettelijke basis

1.1 Toepassingsgebied "*ratione personae*"

Volgens de toezichtswetten dienen de volgende instellingen onder toezicht blijvend over een passende onafhankelijke compliancefunctie te beschikken en vallen zij onder het toepassingsgebied van deze circulaire:

- de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies⁵;
- de in België gevestigde bijkantoren van vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies die ressorteren onder het recht van Staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte⁶;
- de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging⁷;
- de in België gevestigde bijkantoren van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging die ressorteren onder het recht van Staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte⁸.

Deze circulaire vervangt met onmiddellijke ingang bijlage 2 bij circulaire D1/EB/2002/6 van 14 november 2002 aan de beleggingsondernemingen.

1.2. Werkdomeinen van de compliancefunctie

1.2.1 Wettelijke, reglementaire en specifieke werkdomeinen van de compliancefunctie

De compliancefunctie is belast met het toezicht op de naleving van de wettelijke en/of reglementaire integriteits- en gedragsregels die van toepassing zijn op de instellingen. Het gaat daarbij ten minste om de hierna vermelde domeinen.

Voor de meeste domeinen is de FSMA bevoegd om toe te zien op de naleving van de ter zake geldende wettelijke en reglementaire bepalingen. Die domeinen worden hieronder opgesomd.

Daarnaast zijn er wettelijke en reglementaire bepalingen die tot de opdracht van de compliancefunctie behoren, zonder dat de FSMA rechtstreeks toeziet op de naleving ervan. De compliancefunctie kan met alle vragen over die domeinen terecht bij de dienst of instelling die in de betrokken wet of het ter zake geldende reglement wordt vermeld.

---

⁵ Artikel 62, § 3, vierde lid van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen (hierna "wet van 6 april 1995").

⁶ Artikel 20, § 1, 6° van het koninklijk besluit van 20 december 1995 betreffende de buitenlandse beleggingsondernemingen (hierna "koninklijk besluit van 20 december 1995").

⁷ Artikel 153, § 4, eerste lid van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles (hierna "wet van 20 juli 2004").

⁸ Artikel 20, § 1, 6° van het koninklijk besluit van 20 december 1995 (verwijzing naar artikel 62 van de wet van 6 april 1995).

Domeinen in verband waarmee de FSMA rechtstreeks bevoegd is om toe te zien op de naleving van de betrokken wettelijke en reglementaire bepalingen

- de naleving van de gedragsregels vermeld in hoofdstuk II van de wet van 2 augustus 2002, en de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen, inzonderheid:
  - de MiFID-gedragsregels (zie de artikelen 27 tot 28*bis* van de wet van 2 augustus 2002 en de uitvoeringsbesluiten)⁹;
  - de regels inzake marktmissbruik (zie artikel 25 van de wet van 2 augustus 2002 en de uitvoeringsbesluiten);
  - de conform artikel 45, § 2 van de wet van 2 augustus 2002 genomen reglementaire bepalingen om de loyale, billijke et professionele behandeling van de belanghebbende partijen te bevorderen.
- de naleving van de gedragsregels vermeld in de artikelen 216 tot 224 van de wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, alsook in de hoofdstukken III, IV en VI van het koninklijk besluit van 12 november 2012 met betrekking tot de beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging;
- de naleving van de gedragsregels met betrekking tot de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (zie de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten);
- de naleving van de publiciteitsregels (zie artikel 45, § 2 van de wet van 2 augustus 2002, artikel 57 van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en artikel 56 van de wet van 20 juli 2004);
- de naleving van de artikelen 62, § 3, en 62*bis* van de wet van 6 april 1995, en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen (zie inzonderheid het CBFA-reglement van 5 juni 2007 betreffende organisatorische voorschriften voor instellingen die beleggingsdiensten verstrekken, goedgekeurd bij het koninklijk besluit van 19 juni 2007), en van artikel 153, § 4, eerste lid van de wet van 20 juli 2004;
- de naleving van de wettelijke regels inzake de onverenigbaarheid van mandaten¹⁰ of de regels die ter zake worden vastgesteld in de deontologische code van de instelling;
- de naleving van de waakzaamheidsplicht ten aanzien van het cliënteel, de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld en terrorismefinanciering, en de voorkoming van de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens (wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna "wet van 11 januari 1993"), de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen, inclusief de circulaires van de CBFA, inzonderheid circulaire CBFA_2011_09 dd. 1 maart 2011, waarin de ter zake geldende wettelijke bepalingen worden opgesomd);

---

⁹ In dit verband wordt verwezen naar de op 6 juli 2012 door de ESMA gepubliceerde "*Guidelines on certain aspects of the MiFID compliance function requirements*".

¹⁰ Artikel 70 van de wet van 6 april 1995 en artikel 162 van de wet van 20 juli 2004.

- de follow-up van de klachtenbehandeling (zie artikel 16 van het CBFA-reglement van 5 juni 2007);
- de naleving van de principes inzake behoorlijk beloningsbeleid (zie het CBFA-reglement van 8 februari 2011 aangaande het beloningsbeleid van financiële instellingen (hierna "CBFA-reglement van 8 februari 2011"), alsook circulaire CBFA_2011_05 van 14 februari 2011, waarin de ter zake geldende wettelijke bepalingen worden opgesomd).

Domeinen waarvoor de FSMA geen rechtstreekse bevoegdheden heeft voor het toezicht op de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen

- de naleving van de wetgeving op de privacy¹¹ (zie met name de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, en de desbetreffende uitvoeringsbesluiten);
- de naleving van bepalingen over de antidiscriminatiewetgeving (zie de wet van 10 mei 2007);
- de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming;
- de naleving van specifieke bepalingen voor de banksector (zoals de gedragscodes van Febelfin en Beama);
- de naleving van de interne integriteitswaarden en -regels.

1.2.2 Andere werkdomeinen in functie van het mogelijke compliancerisico

De effectieve leiding onderzoekt welke andere domeinen en activiteiten deel uitmaken van de werkdomeinen van de compliancefunctie. Zij doet dit op basis van een risicoanalyse en in overleg met de raad van bestuur. Daarbij wordt onder meer gedacht aan:

- de naleving van financiële embargo's, inclusief de bevrozing van de tegoeden van bepaalde personen en entiteiten;
- de buitenlandse wetgeving met een impact op de compliancedomeinen (zoals OFAC/FATCA en/of de *Bribery Act*).

DEEL 2. Definities

Compliance is een onderdeel van de bedrijfscultuur van elke instelling dat de nadruk legt op eerlijkheid en integriteit, het naleven van hoge ethische normen bij het zakendoen en het naleven van zowel de geest als de letter van de toepasselijke regelgeving. Zowel de instelling als haar medewerkers dienen zich integer te gedragen, d.i. eerlijk, betrouwbaar en geloofwaardig. Cliënten dienen steeds op een loyale, billijke en professionele wijze te worden behandeld.

Effectieve compliance houdt in dat de waarden die de instelling nastreeft, ingebed zijn in de manier waarop zij zaken doet. Effectieve compliance betekent dat de instelling niet enkel haar eigen belang nastreeft, maar ook rekening houdt met de noden en belangen van haar cliënten. Dit houdt ook in

---

¹¹ Zie ook de website van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer: <http://www.privacycommission.be>.

dat de instelling en haar medewerkers een integere aanpak hanteren wanneer ze worden geconfronteerd met situaties die mogelijk strijdig zijn met de door de instelling nagestreefde waarden. Zowel de instelling als haar medewerkers dienen bereid te zijn hun gedrag bij te sturen.

Het compliancerisico is het risico dat een instelling en/of haar medewerkers gerechtelijk, administratief of reglementair worden gesanctioneerd wegens het niet naleven van de wettelijke en reglementaire integriteits- en gedragsregels met een verlies van reputatie en mogelijke financiële schade tot gevolg. Dit reputatieverlies kan ook het gevolg zijn van het niet naleven van het intern beleid ter zake en van de eigen waarden en gedragsregels met betrekking tot de integriteit van de activiteiten van de instelling. Een reputatieverlies leidt tot een aantasting van de geloofwaardigheid van de instelling en haar medewerkers. Geloofwaardigheid is de basis om actief te kunnen en mogen zijn in de financiële sector.

De *compliancefunctie* is een onafhankelijke functie binnen de financiële instelling, gericht op de naleving van de regels die verband houden met:

- de integriteit van de activiteiten van de instelling; en
- de beheersing van het compliancerisico van de instelling.

DEEL 3. Principes met betrekking tot de compliancefunctie

Voorafgaande opmerking over de terminologie

Hierna dienen de termen "*raad van bestuur*" en "*effectieve leiding*" te worden gelezen als respectievelijk "*raad van bestuur, in voorkomend geval het auditcomité opgericht binnen de raad van bestuur*" en "*effectieve leiding, in voorkomend geval het directiecomité*", behalve in principe 2 dat uitsluitend de raad van bestuur viseert.

3.1 Overzicht van de principes

Principe 1

De compliancefunctie staat in voor de identificatie en de beoordeling van het compliancerisico. Zij zorgt voor het toezicht op, het testen van en het opstellen van aanbevelingen en voor de rapportering over het compliancerisico in hoofde van de instelling.

Bovendien verleent de compliancefunctie advies en neemt zij deel aan de opstelling van richtlijnen over de naleving van de regelgeving. Zij staat de effectieve leiding bij in de organisatie van de opleiding van de medewerkers inzake compliance en zij zorgt, in samenwerking met de operationele diensten, voor de sensibilisatie van de medewerkers voor het compliancerisico. Zij fungeert als contactpunt voor de medewerkers.

De compliancefunctie maakt minstens eenmaal per jaar een actieplan op.

Principe 2

De raad van bestuur neemt het initiatief voor het bevorderen van de integriteit bij het zakendoen door de instelling. Hij ziet erop toe dat de instelling over een passend integriteitsbeleid en ondernemingswaarden beschikt.

Principe 3

De raad van bestuur ziet erop toe dat de effectieve leiding de nodige maatregelen neemt opdat de instelling blijvend over een passende onafhankelijke compliancefunctie beschikt om de naleving door de instelling, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden te verzekeren van de rechtsregels in verband met de integriteit van het bedrijf.

De raad van bestuur beoordeelt minstens eenmaal per jaar of de compliancerisico's afdoende worden herkend en beheerst.

Principe 4

De effectieve leiding is verantwoordelijk voor de beheersing van het compliancerisico. Hiertoe stippelt zij een integriteitsbeleid uit dat zij geregeld actualiseert. Zij zorgt ervoor dat alle leden van de instelling, in voorkomend geval van de groep (zie hieronder, principe 12), in kennis worden gesteld van dit beleid en ziet erop toe dat het wordt nageleefd.

Principe 5

De effectieve leiding neemt de nodige maatregelen opdat de instelling blijvend zou kunnen beschikken over een passende onafhankelijke compliancefunctie teneinde erover te waken dat de instelling, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden de rechtsregels inzake de integriteit van het bedrijf naleven.

De effectieve leiding brengt minstens eenmaal per jaar verslag uit bij de raad van bestuur.

Principe 6

De compliancefunctie rapporteert volgens een aangepaste frequentie en minstens eenmaal per jaar aan de effectieve leiding en informeert de raad van bestuur.

Principe 7

De compliancefunctie maakt deel uit van een coherent geheel van transversale controlefuncties waartussen coördinatie noodzakelijk is.

Principe 8

De compliancefunctie is onafhankelijk van de operationele activiteiten van de instelling.

Principe 9

Elke instelling draagt er zorg voor dat de compliancefunctie op passende en op permanente wijze wordt georganiseerd.

Principe 10

De compliancefunctie beschikt over de nodige middelen, zowel menselijke als materiële, voor de uitoefening van haar opdrachten.

Principe 11

Elke instelling zorgt ervoor dat het hoofd en de medewerkers van de compliancefunctie hun opdrachten integer en discreet uitvoeren.

Principe 12

Het integriteitsbeleid en de compliancefunctie in een groep worden centraal aangestuurd door de moederinstelling.

Biede zijn in overeenstemming met de plaatselijke wetten en reglementen.

Principe 13

De verantwoordelijkheid van de instelling om wetten en reglementen na te leven kan niet worden uitbesteed.

Voor nauwkeurig gespecificeerde opdrachten inzake compliance kan in voorkomend geval tijdelijk een beroep worden gedaan op een deskundige.

Principe 14

In kleinere instellingen kan de compliancefunctie uitgeoefend worden door een lid van de effectieve leiding. In voorkomend geval kan een beroep worden gedaan op een deskundige.

De instelling stelt de FSMA hier vooraf van in kennis.

3.2 Opdrachten van de compliancefunctie

Principe 1

De compliancefunctie staat in voor de identificatie en de beoordeling van het compliancerisico. Zij zorgt voor het toezicht op, het testen van en het opstellen van aanbevelingen en voor de rapportering over het compliancerisico in hoofde van de instelling.

Bovendien verleent de compliancefunctie advies en neemt zij deel aan de opstelling van richtlijnen over de naleving van de regelgeving. Zij staat de effectieve leiding bij in de organisatie van de opleiding van de medewerkers inzake compliance en zij zorgt, in samenwerking met de operationele diensten, voor de sensibilisatie van de medewerkers voor het compliancerisico. Zij fungeert als contactpunt voor de medewerkers.

De compliancefunctie maakt minstens eenmaal per jaar een actieplan op.

De compliancefunctie is een tweedelijnsfunctie (zie hieronder, principe 7).

Sommige van de hieronder vermelde wettelijk en/of reglementaire opdrachten houden in dat de instelling een contactpunt aanwijst voor derden belast met het toezicht op de naleving van bepaalde integriteitsregels, zoals de Cel voor Financiële Informatieverwerking en de FSMA. De instelling kan op vrijwillige basis beslissen om contactpunten aan te wijzen voor andere derden, zoals de gerechtelijke autoriteiten en de belastingadministratie.

3.2.1 Identificatie en beoordeling van het compliancerisico (*compliance risk assessment*)

De compliancefunctie dient de door de instelling gelopen compliancerisico's proactief te identificeren, documenteren en beoordelen.

Zij beoordeelt de complianceprocedures, -controles en -richtlijnen van de instelling, identificeert eventuele tekortkomingen en stelt, zo nodig, wijzigingen voor.

Indien mogelijk, meet de compliancefunctie het compliancerisico en gebruikt zij de resultaten daarvan om dit risico te beperken. Geautomatiseerde systemen kunnen helpen om bepaalde domeinen op te volgen (bijvoorbeeld de opvolging van het aantal klachten van cliënten).

3.2.2 Advies

De compliancefunctie adviseert de effectieve leiding, de operationele diensten en de vestigingen over de concrete toepassing van de wetten, reglementen, normen en codes die binnen haar opdracht vallen, met inbegrip van de melding van de ontwikkelingen ter zake.

Samen met de effectieve leiding neemt de compliancefunctie in een adviserende rol deel aan de uitwerking en de voortdurende actualisering van een integriteitsbeleid (instructies, richtlijnen, beleidslijnen, deontologische codes en/of procedures) en neemt zij maatregelen om de compliancerisico's te beheersen.

Ze neemt ook deel aan beraadslagingen over nieuwe producten, diensten/markten en wijzigingen in de bedrijfsorganisatie, in verband waarmee haar advies berust op een correcte identificatie, documentatie en beoordeling van de toepasselijke compliancerisico's. Dit geldt ook voor de publiciteitsregels ter zake.

3.2.3 Toezicht en testen (monitoring)

De compliancefunctie ziet erop toe dat de instelling de voor haar geldende wettelijke en/of reglementaire integriteits- en gedragsregels naleeft. Hiertoe worden de resultaten van de controles van de operationele diensten gebruikt (de zogenaamde "eerste lijn" - zie hieronder, principe 7). Aanvullend worden technieken gebruikt zoals:

- het nemen en beoordelen van steekproeven van de uitgevoerde verrichtingen;
- het bijhouden en opvolgen van risico-indicatoren, zoals het aantal klachten en inbreuken;
- de observatie van de uitvoering van verrichtingen met en voor rekening van cliënten;
- het voeren van gesprekken met medewerkers; en
- het opvolgen van uitzonderingsverslagen.

De compliancefunctie brengt de betrokken operationele en/of ondersteunende diensten op de hoogte van het resultaten van haar toezichtsactiviteiten en volgt op hoe de betrokken diensten hiermee rekening houden.

3.2.4 Opleiding, contactpunt en sensibilisatie

De compliancefunctie helpt de effectieve leiding bij de organisatie van de opleiding van de medewerkers van de instelling over compliancegerelateerde onderwerpen. Zij fungeert als aanspreekpunt voor medewerkers met vragen over compliancegerelateerde onderwerpen.

De compliancefunctie zorgt er, in samenwerking met de operationele diensten, voor dat de medewerkers van de instelling gesensibiliseerd worden voor de identificatie en de beheersing van compliancerisico's.

3.2.5 Opstelling van een actieplan

De compliancefunctie stelt een schriftelijk actieplan op. Dat plan bevat een voldoende gedetailleerde beschrijving van de aard en de frequentie van de opdrachten die de compliancefunctie in een bepaalde periode (één of meer jaar) zal uitvoeren. Het plan steunt op een methodische risicoanalyse (*risk based approach*) waarvan de principes schriftelijk zijn vastgelegd en geregeld worden geëvalueerd. De risicoanalyse omvat alle activiteiten en geledingen van de instelling en houdt rekening met alle relevante gegevens verkregen in het kader van vroegere complianceactiviteiten. De analyse omvat ook de verwachte ontwikkelingen en innovaties.

Het actieplan dient realistisch te zijn en met name tijd uit te trekken voor andere dan in het plan vermelde opdrachten (zelfs onverwachte) en voor opleiding.

Het actieplan bevat een staat van de vereiste menselijke en materiële middelen. Bij de menselijke middelen dient niet enkel aandacht te worden besteed aan het aantal personen, maar ook aan de vereiste bekwaamheid om de geplande activiteiten te kunnen uitvoeren.

Het actieplan wordt opgesteld door het hoofd van de compliancefunctie en goedgekeurd door de effectieve leiding (zie hieronder, principe 8). Deze goedkeuring houdt in dat de effectieve leiding de vereiste middelen ter beschikking stelt van de compliancefunctie. Het plan wordt bevestigd door de raad van bestuur in het kader van zijn toezichtstaak.

3.2.6 Opvolging en interpretatie van (nieuwe) wetten en regelgeving over de werkdomeinen van de compliancefunctie

De compliancefunctie maakt een inventaris op van, houdt toezicht op en zorgt voor een permanente opvolging van de nationale en internationale regels, toepasselijke gedragscodes en normen voor goede praktijken, reglementen, circulaires en richtlijnen van nationale en internationale toezichthouders over compliance-risico's, en interpreteert ze voor alle werkdomeinen van de instelling. Hetzelfde geldt voor alle regels ter bevordering van de loyale, billijke en professionele behandeling van cliënten en belanghebbende partijen. De compliancefunctie werkt hiervoor samen met de juridische functie.

3.3 Governance van de compliancefunctie

3.3.1 Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur

Principe 2

De raad van bestuur neemt het initiatief voor het bevorderen van de integriteit bij het zakendoen door de instelling. Hij ziet erop toe dat de instelling over een passend integriteitsbeleid en ondernemingswaarden beschikt.

Voorafgaande opmerking: dit principe betreft uitsluitend de raad van bestuur en niet het binnen die raad opgerichte auditcomité.

Het is belangrijk dat de strategische doelstellingen, de ondernemingswaarden en de gedragscodes van de instelling schriftelijk worden vastgelegd. Deze doelstellingen, waarden en codes worden binnen de hele instelling meegedeeld. De naleving ervan wordt aangemoedigd door de raad van bestuur en de effectieve leiding van de instelling. Voor de toepassing van deze waarden is het belangrijk dat de leiding zichzelf strikte gedragsregels van een hoog niveau oplegt en het goede voorbeeld geeft ("*the tone at the top*").

Het integriteitsbeleid van een instelling krijgt concreet gestalte in een document dat de principes en waarden omvat die alle medewerkers van de instelling alsook de leden van de raad van bestuur en de effectieve leiding dienen na te leven. Het document licht de methodologie toe die de instelling wenst te volgen voor de opsporing en het beheer van de compliance-risico's in alle geledingen van de instelling, in voorkomend geval op groepsniveau (zie hieronder, principe 12).

De interne gedragscodes behandelen onderwerpen zoals corruptie, ontvangen of toekennen van ongeoorloofde geschenken of voordelen in geld of in natura, misbruiken bij transacties tussen medewerkers en de instelling (toekenning van kredieten, voorkeurtarieven, ...) en allerlei onwettelijke of onethische gedragingen binnen of buiten de instelling.

De raad keurt het integriteitsbeleid, de gedragscodes en de maatregelen voor het beheer van de belangenconflicten, alsook de eventuele herzieningen ervan goed. De raad van bestuur beoordeelt minstens eenmaal per jaar of het integriteitsbeleid aangepast is aan de activiteiten van de instelling.

Good practice:

Het kan nuttig zijn om een onderscheid te maken tussen algemene richtlijnen (die gelden voor alle medewerkers) en specifieke richtlijnen (die betrekking hebben op specifieke groepen van medewerkers of specifieke situaties). Dergelijke concrete gedragscodes bevorderen de duidelijkheid.

Principe 3

De raad van bestuur ziet erop toe dat de effectieve leiding de nodige maatregelen neemt opdat de instelling blijvend over een passende onafhankelijke compliancefunctie beschikt om de naleving door de instelling, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden te verzekeren van de rechtsregels in verband met de integriteit van het bedrijf.

De raad van bestuur beoordeelt minstens eenmaal per jaar of de compliancerisico's afdoende worden herkend en beheerst.

Het statuut van de compliancefunctie wordt vastgelegd in een charter (zie hieronder, principe 8). Dit charter wordt goedgekeurd door de effectieve leiding en ter bevestiging voorgelegd aan de raad van bestuur.

De raad van bestuur beraadslaagt minstens eenmaal per jaar over de compliancerisico's die de instelling loopt, in voorkomend geval op groepsniveau (zie hieronder, principe 12). De raad steunt voor zijn beraadslagingen met name op de periodieke rapportering door de effectieve leiding (zie hieronder, principe 5), de verslagen van het hoofd van de compliancefunctie, de door de toezichthoudende overheden geformuleerde opmerkingen en de gesprekken met de effectieve leiding. Hij bevestigt het actieplan van de compliancefunctie (zie hierboven, principe 1). De raad ontvangt een overzicht van de significante vaststellingen van het afgelopen jaar en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen. Ook dient de raad te worden ingelicht over belangrijke wijzigingen in de wettelijke en reglementaire context en dient te worden aangegeven hoe die wijzigingen het integriteitsbeleid en/ of de organisatie en de werking van de compliancefunctie kunnen beïnvloeden.

Er wordt aan herinnerd dat de effectieve leiding jaarlijks een verslag dient op te stellen over de beoordeling van de interne controle, met inbegrip van de compliancefunctie. De effectieve leiding dient het verslag met name aan de raad van bestuur te bezorgen.

De notulen van de vergaderingen van de raad bevatten een gedetailleerde weergave van deze beraadslagingen. Zij geven op gedetailleerde wijze de informatie weer waarop de leden van de raad

zich hebben gebaseerd. Daarnaast bevatten zij het resultaat van de beraadslaging alsook alle maatregelen waartoe de raad heeft beslist.

3.3.2 Verantwoordelijkheid van de effectieve leiding

Principe 4

De effectieve leiding is verantwoordelijk voor de beheersing van het compliancerisico. Hiertoe stippelt zij een integriteitsbeleid uit dat zij geregeld actualiseert. Zij zorgt ervoor dat alle leden van de instelling, in voorkomend geval van de groep (zie hieronder, principe 12), in kennis worden gesteld van dit beleid en ziet erop toe dat het wordt nageleefd.

Onder principe 2 wordt nadere toelichting verschaft over het integriteitsbeleid.

Blijvende tekortkomingen in de eerstelijnscontroles (zie hieronder, principe 7) en in de beheersing van het compliancerisico behoren tot de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding.

Principe 5

De effectieve leiding neemt de nodige maatregelen opdat de instelling blijvend zou kunnen beschikken over een passende onafhankelijke compliancefunctie teneinde erover te waken dat de instelling, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden de rechtsregels inzake de integriteit van het bedrijf naleven.

De effectieve leiding brengt minstens eenmaal per jaar verslag uit bij de raad van bestuur.

De effectieve leiding is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en invoeren van procedures om de compliancerisico's te identificeren en ze, in de mate van het mogelijke, te meten, op te volgen en te beheersen. De effectieve leiding zorgt voor een organisatiestructuur die duidelijke complianceverantwoordelijkheden aflijnt, bevoegdheden ter zake toewijst en rapporteringslijnen vastlegt.

De effectieve leiding keurt het actieplan van de compliancefunctie goed en zorgt ervoor dat de compliancefunctie de middelen, menselijke en andere, krijgt die nodig zijn voor de uitvoering van het actieplan (zie ook principes 1 en 10).

De effectieve leiding dient de compliancefunctie tijdig te informeren over nieuwe ontwikkelingen, initiatieven, projecten en producten zodanig dat een eventueel compliancerisico tijdig kan geïdentificeerd en beheerst worden. Zij bezorgt de compliancefunctie de agenda van het directiecomité, de aan het directiecomité voorgelegde nota's (voor zover nodig voor de uitoefening van haar opdrachten) en de gedetailleerde notulen van de vergaderingen van het directiecomité.

De effectieve leiding informeert de raad van bestuur van belangrijke tekortkomingen op het vlak van compliance. Tekortkomingen zijn belangrijk wanneer zij een betekenisvol risico op een wettelijke, administratieve of reglementaire sanctie inhouden of tot een betekenisvol reputatieverlies kunnen leiden.

De effectieve leiding beslist welke corrigerende maatregelen ze moet nemen en welke precieze sancties ze moet toepassen wanneer het integriteitsbeleid niet wordt nageleefd of wanneer de compliancefunctie ernstige tekortkomingen aan het licht brengt. Hetzelfde geldt wanneer aanbevelingen van de compliancefunctie niet in acht worden genomen en in geval van gebrek aan uitvoering, onvoldoende of laattijdige uitvoering van voorschriften betreffende compliance-werkdomeinen.

De compliancefunctie ressorteert rechtstreeks onder een lid van de effectieve leiding. Er mag geen belangenconflict zijn tussen deze opdracht en de andere bevoegdheden van het lid. Indien een lid van de effectieve leiding bevoegd is voor zowel de compliancefunctie als de risicobeheerfunctie, waakt dit lid erover dat aan beide functies gelijkwaardige aandacht wordt besteed. Het betrokken lid van de effectieve leiding kan niet bevoegd zijn voor de interneauditfunctie, onverminderd de toepassing van het proportionaliteitsbeginsel.

Good practice:

Het is een goede praktijk het hoofd van de compliancefunctie de gelegenheid te geven om minstens eenmaal per jaar aan de effectieve leiding het actieplan voor het volgende jaar toe te lichten, samen met een overzicht van de vaststellingen van het afgelopen jaar en de eruit resulterende aanbevelingen. Het verdient ook aanbeveling om bij deze gelegenheid belangrijke wijzigingen in de wettelijke en reglementaire context mee te delen en aan te geven hoe deze het integriteitsbeleid en/of de organisatie van de compliancefunctie kunnen beïnvloeden.

3.3.3 Rapportering

Principe 6

De compliancefunctie rapporteert volgens een aangepaste frequentie en minstens eenmaal per jaar aan de effectieve leiding en informeert de raad van bestuur.

De compliancefunctie stelt volgens een aangepaste frequentie en minstens eenmaal per jaar schriftelijke compliancerapporten op en legt minstens één keer per jaar haar actieplan ter goedkeuring voor aan de effectieve leiding en ter bevestiging aan de raad van bestuur (zie ook hierboven, punt 3.2.5). De interneauditfunctie ontvangt een kopie van de compliancerapporten en van het actieplan.

De compliancerapporten vermelden minstens het volgende:

- belangrijke problemen, tekortkomingen en/of inbreuken en ernstige incidenten die ze heeft vastgesteld;
- een overzicht van belangrijke aanbevelingen met een aanduiding welke ervan de operationele diensten niet hebben opgevolgd.

De effectieve leiding informeert de compliancefunctie over het gevolg dat zij heeft gegeven aan de vaststellingen en aanbevelingen in de verslagen van de compliancefunctie.

De compliancefunctie dient de raad van bestuur rechtstreeks te informeren over de door haar uitgevoerde monitoring en de belangrijke vaststellingen en/ of ontwikkelingen die een betekenisvol risico op een wettelijke, administratieve of reglementaire sanctie inhouden.

De persoon die verantwoordelijk is voor het voorkomen van het witwassen van geld en het financieren van terrorisme¹² stelt een jaarlijks activiteitenverslag op, gericht aan de effectieve leiding. Hij bezorgt hiervan een kopie aan de FSMA.

3.3.4 Relatie van de compliancefunctie met de operationele diensten en andere transversale functies

Principe 7

De compliancefunctie maakt deel uit van een coherent geheel van transversale controlefuncties waartussen coördinatie noodzakelijk is.

De toezichtswetten bepalen dat elke instelling over drie verschillende transversale functies dient te beschikken: een compliancefunctie, een risicobeheerfunctie en een interneauditfunctie. Elk van deze functies, samen met de hiërarchisch verantwoordelijken van de operationele diensten, vormt een verdedigingslijn tegen de risico's die de instelling loopt:

- eerste lijn: de interne controle in de operationele diensten;
- tweede lijn: de transversale functies compliance en risicobeheer en de actuariële functie bij (her)verzekeringsondernemingen;
- derde lijn: de interneauditfunctie.

De verantwoordelijkheid voor het ontwerpen, invoeren en toepassen van concrete maatregelen inzake interne controle berust bij de leiding van de operationele diensten.

De risicobeheerfunctie is de functie die door de effectieve leiding belast is met de tenuitvoerlegging van het risicobeheersysteem, d.i. het geheel van strategieën, processen en procedures die nodig zijn voor de opvolging van de risico's of combinaties van risico's waaraan de instelling is blootgesteld of zou kunnen zijn blootgesteld, met uitzondering van het compliancerisico. Medewerkers van de risicobeheerfunctie kunnen geen opdrachten uitvoeren die behoren tot de compliancefunctie.

De compliancefunctie beoordeelt het compliancerisico van de instelling en ziet erop toe dat de instelling de wetten, reglementen en gedragsregels naleeft die deel uitmaken van haar werkdomeinen.

De interneauditfunctie beoordeelt de aangepastheid van de interne controlemaatregelen, met inbegrip van de risicobeheerfunctie en de compliancefunctie. Medewerkers van de interneauditfunctie kunnen geen opdrachten uitvoeren die behoren tot de compliancefunctie.

---

¹² Functie omschreven in artikel 18 van de wet van 11 januari 1993.

Elke transversale functie is verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van de risico's in de operationele diensten en dat in samenwerking met deze laatste.

Omdat de transversale functies naast elkaar staan, dienen zij hun werkzaamheden op elkaar af te stemmen en te zorgen voor een passende uitwisseling van relevante informatie. Medewerkers van de ene transversale functie delen vaststellingen die relevant zijn voor een andere functie aan die functie mee.

Meer algemeen wordt eraan herinnerd dat de toezichtswetten¹³ duidelijk stellen dat iedere instelling dient te beschikken over een passende beleidsstructuur, waaronder inzonderheid dient te worden verstaan:

- een coherente en transparante organisatiestructuur, met inbegrip van een passende functiescheiding;
- een duidelijk omschreven, transparant en samenhangend geheel van verantwoordelijkheids-toewijzingen;
- passende procedures voor de identificatie, de meting, het beheer en de opvolging van de interne verslaggeving over de belangrijke risico's die de instelling loopt ingevolge haar (voorgenomen) werkzaamheden;
- een beloningsbeleid en -cultuur die in overeenstemming zijn met en bijdragen aan een degelijk en doeltreffend risicobeheer¹⁴.

De instelling dient erover te waken dat zij voldoet aan de wettelijke organisatievereisten. Elke instelling dient met name te beschikken over een passende functiescheiding en een samenhangend geheel van verantwoordelijkheidstoewijzingen.

Good practice:

Het is een goede praktijk om procedures en controles schriftelijk te documenteren, met inbegrip van de relaties tussen procedures en controles van verschillende diensten.

Wanneer grotere instellingen de relaties tussen verschillende, met elkaar samenwerkende diensten documenteren, komt dit de duidelijkheid van de respectievelijke opdrachten ten goede en is het eenvoudiger om afspraken te maken.

3.3.5 Relatie van de compliancefunctie met de juridische functie

Het is sterk aan te bevelen dat de juridische functie geen compliance-opdrachten uitvoert.

De juridische functie volgt de juridische ontwikkelingen op en adviseert de effectieve leiding over de gevolgen ervan voor de instelling, bijvoorbeeld inzake de opstelling van de overeenkomsten. De

---

¹³ Zie voor de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies: artikel 62 van de wet van 6 april 1995; voor de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging: artikel 153 van de wet van 20 juli 2004.

¹⁴ Er wordt verwezen naar het koninklijk besluit van 22 februari 2011 tot goedkeuring van het reglement van de CBFA van 8 februari 2011.

juridische functie en de compliancefunctie staan samen in voor de opvolging en interpretatie van de wetgeving die verband houdt met de compliance werkdomeinen, en dit elk vanuit hun respectieve bevoegdheden.

3.4 Onafhankelijkheid van de compliancefunctie

Principe 8

De compliancefunctie is onafhankelijk van de operationele activiteiten van de instelling.

De onafhankelijkheid van de compliancefunctie wordt geconcretiseerd als volgt:

- a) de compliancefunctie dient een formeel statuut te hebben binnen de instelling;
- b) er dient een hoofd van de compliancefunctie te worden aangesteld binnen de instelling;
- c) de verantwoordelijke voor de compliancefunctie en de medewerkers van de compliancefunctie dienen gevrijwaard te blijven van mogelijke belangenconflicten tussen hun verantwoordelijkheid inzake compliance en eventuele andere verantwoordelijkheden in hun hoefde, in het bijzonder commerciële verantwoordelijkheden;
- d) de medewerkers van de compliancefunctie dienen toegang te hebben tot alle informatie en medewerkers voor zover nodig voor de uitoefening van hun opdracht.

Elk van deze vier elementen wordt hierna verder toegelicht.

a) Statuut van de compliancefunctie

Het statuut van de compliancefunctie binnen de instelling wordt beschreven in een document, hierna "charter" genoemd. Het charter wordt ter kennis gebracht van alle medewerkers van de instelling, met inbegrip van de gevolmachtigde agenten.

Het charter bepaalt ten minste:

- de doelstelling en de reikwijdte van de compliancefunctie (zie principe 1 en de toelichting bij dit principe);
- de plaats van de compliancefunctie binnen de instelling, haar bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
- het "*comply or explain*" principe: als een beslissing of aanbeveling van de compliancefunctie niet wordt gevolgd, dient dit steeds te worden toegelicht;
- de mogelijkheid voor de compliancefunctie om beslissingen inzake compliance van andere diensten in vraag te stellen bij een hoger hiërarchisch niveau (een zogenaamde "escalatieprocedure");
- de relaties, onverenigbaarheden en coördinatie met andere controlefuncties en diensten binnen de instelling, zoals de interneauditfunctie, de risicobeheerfunctie en andere toezichtfuncties (zie hierboven, principe 7 en hieronder, punt c);

- de principes waaraan de compliancefunctie dient te voldoen zoals beschreven in deze circulaire;
- de organisatie van de compliancefunctie binnen de instelling;
- het initiatiefrecht van de compliancefunctie;
- de machtiging van de effectieve leiding aan alle medewerkers van de compliancefunctie om op eigen initiatief gesprekken te voeren met alle medewerkers, kennis te nemen van alle activiteiten, stukken, bestanden en informatiegegevens van de instelling, inclusief de notulen van de advies- en beslissingsorganen, voor zover nodig voor de uitoefening van de opdracht;
- de waarborg van de effectieve leiding dat alle vaststellingen en beoordelingen in het kader van de compliancefunctie vrij uitgedrukt en kenbaar kunnen worden gemaakt aan de effectieve leiding en, indien noodzakelijk, aan de raad van bestuur, de erkende commissaris of de FSMA;
- de mogelijkheid voor het hoofd van de compliancefunctie om rechtstreeks (dit wil zeggen zonder de effectieve leiding hier vooraf over te informeren) en op eigen initiatief contact op te nemen met de voorzitter van de raad van bestuur, de erkend commissaris of de FSMA wanneer hij dit nodig acht;
- de rapporteringsverplichting van de compliancefunctie ten aanzien van de effectieve leiding en de raad van bestuur (inclusief de frequentie hiervan).

Het charter mag geen afbreuk doen of beperkingen opleggen aan het recht van de compliancefunctie om vermoedens te melden aan de bevoegde externe meldpunten zoals de Cel voor Financiële Informatieverwerking en de FSMA voor marktmisbruik.

De Mededeling FSMA_2012_02 van 19 januari 2012 stelt dat het charter van de compliancefunctie dient te worden overgemaakt aan de FSMA via eCorporate.

b) Hoofd van de compliancefunctie

Elke instelling stelt een hoofd van de compliancefunctie aan. Deze persoon staat voldoende hoog in de hiërarchie om rechtstreeks te kunnen rapporteren aan het voor de compliancefunctie bevoegde lid van de effectieve leiding .

Het hoofd van de compliancefunctie zorgt ervoor dat de principes van deze circulaire worden nageleefd. Het hoofd van de compliancefunctie stelt het charter op waarvan sprake hiervoor. Hij stelt minstens eenmaal per jaar een actieplan op, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de effectieve leiding. Het actieplan vermeldt de middelen die nodig zijn om het uit te voeren (zie ook hierboven, 3.2.5).

Het hoofd van de compliancefunctie beschikt bij voorkeur over een erkenning door de FSMA overeenkomstig artikel 87*bis* van de wet van 2 augustus 2002.

Het hoofd van de compliancefunctie dient de mogelijkheid te hebben om rechtstreeks (dit wil zeggen zonder de effectieve leiding hier vooraf over te informeren) en op eigen initiatief contact op te nemen met de voorzitter van de raad van bestuur, de erkend commissaris of de FSMA wanneer hij dit nodig acht.

De effectieve leiding brengt de raad van bestuur onmiddellijk op de hoogte als het hoofd van de compliancefunctie van zijn opdracht wordt ontheven en vermeldt de reden(en) hiertoe. Zij dient ook de FSMA hier onmiddellijk van in kennis te stellen. De FSMA kan besluiten om een gesprek te hebben met het hoofd van de compliancefunctie dat uit zijn functie is ontheven.

c) Belangenconflicten

De onafhankelijkheid van het hoofd van de compliancefunctie en van andere medewerkers van de compliancefunctie kan worden ondermijnd als zij in een positie worden geplaatst waar zij worden geconfronteerd met een reëel of potentieel belangenconflict.

De instelling dient krachtige maatregelen te nemen om belangenconflicten te vermijden door ervoor te zorgen dat eventuele andere taken van de medewerkers van de compliancefunctie niet conflicteren met hun opdracht inzake compliance.

Meer algemeen wordt er herinnerd aan de organisatievereisten zoals omschreven in de toezichtswetten. Elke instelling dient met name te beschikken over een passende functiescheiding en een samenhangend geheel van verantwoordelijkheidstoewijzingen.

Het remuneratiecomité, of indien er geen is, de raad van bestuur, ziet toe op de remuneratie van het hoofd van de compliancefunctie.

d) Toegang tot informatie en medewerkers

Alle medewerkers van de compliancefunctie dienen het recht te hebben om rechtstreeks, op eigen initiatief en zonder voorafgaande toestemming, gesprekken te voeren met alle medewerkers, kennis te nemen van alle activiteiten, stukken, bestanden en informatiegegevens van de instelling, inclusief de notulen en andere documenten van de advies- en beslissingsorganen, voor zover nodig voor de uitoefening van de opdracht.

Zij dienen de waarborg van de effectieve leiding te hebben dat zij alle vaststellingen en beoordelingen in het kader van de compliancefunctie vrij kunnen uitdrukken en kenbaar maken aan de effectieve leiding en, indien noodzakelijk, aan de raad van bestuur.

3.5 Organisatie van de compliancefunctie

Principe 9

Elke instelling draagt er zorg voor dat de compliancefunctie op passende en op permanente wijze wordt georganiseerd.

Elke instelling dient te zorgen voor een passende organisatie van de compliancefunctie in overeenstemming met de organisatieprincipes van de toezichtswetten en deze circulaire.

De activiteit van de compliancefunctie mag niet beperkt worden tot specifieke omstandigheden of bepaalde diensten of activiteiten van de instelling. De functie moet continu en permanent worden verzekerd en alle activiteiten bestrijken.

Principe 10

De compliancefunctie beschikt over de nodige middelen, zowel menselijke als materiële, voor de uitoefening van haar opdrachten.

Bij het vastleggen van de middelen voor de compliancefunctie moet rekening worden gehouden met de omvang van de instelling, de aard en de complexiteit van haar activiteiten en de aan de compliancefunctie toegekende taken.

De compliancefunctie hanteert een op risico gebaseerde benadering met het oog op een efficiënt gebruik van de aan de functie toegewezen middelen.

Bekwaamheid, motivatie en permanente vorming zijn essentieel voor de doeltreffendheid van de compliancefunctie. Bij de aanstelling van compliancemedewerkers wordt gepeild naar kennis en ervaring.

De instelling waakt erover dat de compliancefunctie de nodige maatregelen neemt om de bekwaamheid door permanente vorming op peil te houden.

Het is aan te bevelen dat medewerkers van de compliancefunctie de door de sector erkende of georganiseerde opleidingen en geregelde bijscholingen bijwonen.

Principe 11

Elke instelling zorgt ervoor dat het hoofd en de medewerkers van de compliancefunctie hun opdrachten integer en discreet uitvoeren.

Zowel het hoofd als de medewerkers van de compliancefunctie vervullen een integriteitsgevoelige functie. Bij de aanstelling van deze personen wordt gepeild naar hun integriteit.

Bij aanwerving van medewerkers van buiten de instelling besteedt de instelling aandacht aan relevante antecedenten.

3.6 De compliancefunctie in een groepscontext

Principe 12

Het integriteitsbeleid en de compliancefunctie in een groep worden centraal aangestuurd door de moederinstelling.

Beide zijn in overeenstemming met de plaatselijke wetten en reglementen.

Het integriteitsbeleid alsmede de richtlijnen en gedragscodes worden centraal aangestuurd voor de hele groep.

Belgische instellingen actief in het buitenland

Tenzij hun activiteiten geen enkel compliancerisico inhouden, wordt in bijkantoren en dochterondernemingen van Belgische instellingen een compliancefunctie georganiseerd en een hoofd van de compliance aangesteld. Een dergelijke compliancefunctie rapporteert hiërarchisch aan de effectieve leiding van het bijkantoor of de dochteronderneming en functioneel aan het hoofd van de compliancefunctie in België. De organisatie van de compliancefunctie in buitenlandse vestigingen van Belgische instellingen dient in overeenstemming te zijn met de plaatselijke wetten en reglementen.

Buitenlandse instellingen actief in België

Belgische instellingen met een buitenlandse financiële instelling als moeder, en Belgische bijkantoren van instellingen die ressorteren onder het recht van staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte vallen in het toepassingsgebied van deze circulaire en dienen over een compliancefunctie te beschikken die voldoet aan de principes van deze circulaire. De organisatie van de compliancefunctie dient in overeenstemming te zijn met de Belgische wettelijke en reglementaire bepalingen.

De compliancefunctie bij de moederonderneming staat in voor de samenwerking, de coördinatie, het verlenen van steun en advies en het stroomlijnen van de verschillende lokale compliancefuncties binnen de groep. Bij het analyseren van hun rapporten besteedt ze aandacht aan de belangrijkste vastgestelde tekortkomingen, de afgesproken corrigerende maatregelen en de opvolging hiervan.

Gelet op de grote verscheidenheid aan groepen kan van het voorgaande worden afgeweken mits de FSMA hier vooraf toestemming voor verleent. De doelstellingen van deze circulaire dienen te allen tijde te worden bereikt.

Er wordt herinnerd aan de bepalingen aangaande de aanwijzing en rol van de verantwoordelijke voor de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld en terrorismefinanciering¹⁵.

3.7 Beroep op een deskundige

Principe 13

De verantwoordelijkheid van de instelling om wetten en reglementen na te leven kan niet worden uitbesteed.

Voor nauwkeurig gespecificeerde opdrachten inzake compliance kan in voorkomend geval tijdelijk een beroep worden gedaan op een deskundige.

De toezichtswetten bepalen dat elke instelling de nodige maatregelen dient te nemen om blijvend te kunnen beschikken over een passende onafhankelijke compliancefunctie. Deze bepaling impliceert

¹⁵ Zie secties 10.2 en 10.3 van circulaire CBFA_2011_09 van 1 maart 2011. Deze specifieke bepalingen hebben voorrang op de algemene bepalingen van de voorliggende circulaire.

dat de verantwoordelijkheid van de instelling om de wetten en reglementen na te leven niet kan worden uitbesteed.

Het voorgaande belet niet dat voor bepaalde nauwkeurig gespecificeerde opdrachten een beroep kan worden gedaan op een deskundige, bijvoorbeeld wanneer de nodige expertise ontbreekt binnen de instelling. Een beroep op een deskundige kan een tijdelijke oplossing zijn wanneer de instelling over te weinig medewerkers beschikt om alle opdrachten van de compliancefunctie uit te voeren. De instelling dient in staat te zijn aan de FSMA toe te lichten waarom zij bepaalde opdrachten van de compliancefunctie heeft toevertrouwd aan een of meer deskundigen en op basis van welke criteria zij deze laatste(n) heeft gekozen, met bijzondere aandacht voor de bekwaamheid, beschikbaarheid en objectiviteit van de deskundige.

Behalve voor kleinere instellingen (zie hieronder, principe 14) dient het beroep op een deskundige tijdelijk te zijn en betrekking te hebben op nauwkeurig gespecificeerde opdrachten.

Het hoofd van de compliancefunctie, onder de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding, waakt erover dat diegene aan wie de complianceopdracht werd uitbesteed, deze opdracht uitvoert overeenkomstig alle principes vervat in deze circulaire. Omwille van de objectiviteit dient erop gelet te worden dat de deskundige voorheen niet werd belast met een adviesfunctie in het domein waarvoor zijn tussenkomst wordt gevraagd, tenzij er afdoende maatregelen zijn genomen om de objectiviteit van de deskundige te waarborgen, zoals het verstrijken van een voldoende lange afkoelingsperiode. Ook dient gelet te worden op de andere bedreigingen van de objectiviteit van de deskundige zoals financiële belangen, zakelijke en persoonlijke relaties.

Het hoofd van de compliancefunctie, onder de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding, ziet erop toe dat eventuele gespecialiseerde kennis van de geraadpleegde deskundige wordt geassimileerd in de instelling. Dit kan bijvoorbeeld door de deskundige te laten bijstaan door een medewerker van de compliancefunctie.

Good practice

De instelling kan onder meer de volgende criteria hanteren bij het beoordelen van de bekwaamheid en beschikbaarheid van de deskundige:

- *bekwaamheid*
  - *persoonlijke ervaring met eerder werk van de deskundige;*
  - *besprekingen met de deskundige;*
  - *kennis van de kwalificatie van de deskundige;*
  - *de door de deskundige gepubliceerde artikelen of boeken;*
  - *van toepassing zijnde standaarden voor de uitvoering van het gevraagde werk;*
  - *lidmaatschap van een beroepsorganisatie.*
- *beschikbaarheid*
  - *geografische locatie van de deskundige;*
  - *beschikbaarheid van tijd en middelen.*

3.8 Kleinere instellingen

Principe 14

In kleinere instellingen kan de compliancefunctie uitgeoefend worden door een lid van de effectieve leiding. In voorkomend geval kan een beroep worden gedaan op een deskundige.

De instelling stelt de FSMA hier vooraf van in kennis.

Kleinere instellingen die het om organisatorische of economische redenen wenselijk achten, kunnen de compliancefunctie laten uitoefenen door een lid van de effectieve leiding. Dit lid dient onafhankelijk te zijn van de activiteiten waarop de compliancefunctie toeziet. In afwijking van het hoger reeds toegelichte principe 7, kan bij kleinere instellingen worden aanvaard dat dit lid van de effectieve leiding ook verantwoordelijk is voor de risicobeheerfunctie.

Het betrokken lid van de effectieve leiding kan de compliancewerkzaamheden zelf geheel of gedeeltelijk uitvoeren dan wel deze geheel of gedeeltelijk permanent toevertrouwen aan een deskundige, hetzij buiten de instelling, hetzij buiten de instelling maar binnen de groep waartoe de kleinere instelling behoort (zie hierboven, principe 12).

Wanneer de compliancewerkzaamheden worden uitgevoerd door een lid van de effectieve leiding, dient bijzondere aandacht te gaan naar het vermijden van belangenconflicten.

Wanneer een beroep wordt gedaan op een deskundige vergewist de instelling zich van diens bekwaamheid, beschikbaarheid en objectiviteit. Er wordt benadrukt dat de verantwoordelijkheid om wetten en reglementen na te leven steeds bij de instelling blijft (zie hierboven, principe 13).

Het lid van de effectieve leiding belast met de verantwoordelijkheid voor de compliancefunctie waakt erover dat de betrokken deskundige zijn opdrachten inzake compliance uitvoert overeenkomstig alle principes vervat in deze circulaire. Omwille van de objectiviteit dient erop gelet te worden dat de deskundige voorheen niet werd belast met een adviesfunctie in het domein waarvoor zijn tussenkomst wordt gevraagd, tenzij er afdoende maatregelen zijn genomen om de objectiviteit van de deskundige te waarborgen, zoals het verstrijken van een voldoende lange afkoelingsperiode. Ook dient gelet te worden op de andere bedreigingen van de objectiviteit van de deskundige zoals financiële belangen, zakelijke en persoonlijke relaties.

De instelling informeert voorafgaandelijk de FSMA wanneer zij alle of een deel van de opdrachten van de compliancefunctie permanent wenst toe te vertrouwen aan een deskundige. Vooraleer de deskundige te belasten met de opdrachten houdt de instelling rekening met de eventuele opmerkingen van de FSMA.

De principes van circulaire PPB 2004/5 van 22 juni 2004 over gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding zijn onverminderd van toepassing.

Good practice

De instelling kan onder meer volgende criteria hanteren bij het beoordelen van de bekwaamheid en beschikbaarheid van de deskundige:

- *bekwaamheid*
  - *persoonlijke ervaring met eerder werk van de deskundige;*
  - *besprekingen met de deskundige;*
  - *kennis van de kwalificatie van de deskundige;*
  - *de door de deskundige gepubliceerde artikelen of boeken;*
  - *van toepassing zijnde standaarden voor de uitvoering van het gevraagde werk;*
  - *lidmaatschap van een beroepsorganisatie.*
- *beschikbaarheid*
  - *geografische locatie van de deskundige;*
  - *beschikbaarheid van tijd en middelen.*

Hoogachtend,

Jean-Paul Servais
Voorzitter van de Autoriteit voor Financiële
Diensten en Markten